

ΟΙ ΒΡΥΚΟΛΑΚΕΣ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΟΣ *

ΥΠΟ

ΕΜΜ. Δ. ΡΟΪΔΟΥ

ΚΑΤΑ τὴν χιλιετῇ περίπου κυοφορίαν τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, ἣν ὀνομάζομεν μεσαιῶνα, οἱ ἀνεξήγητοι τῆς φύσεως λειτουργίαι, τὰ καὶ σήμερον ἀκόμη σκοτεινὰ φαινόμενα τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρευστοῦ καὶ τοῦ μαγνήτου, πρὸ πάντων δέ, τὰ ἔνεκα τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μοναστικῆς ἀργίας ἐπιπολάζοντα νοσήματα τῶν νεύρων καὶ τοῦ ἐγκεφάλου ἐπλήθυναν παρὰ τοῖς τότε ἀνθρώποις τὴν ὑπὸ ποικίλα ὀνόματα ἐπιφοίτησιν παντοίων δῆθεν ὑπερφυσικῶν ὄντων. Τὰ ἀόριστα σχήματα, ἅτινα τὸ βλέμμα τοῦ ἐκστατικοῦ ἐδίωκε μεταξὺ τῶν νεφῶν, ὠνομάθησαν συλφίδες, οἱ ἐκ τῆς φλογὸς ἀνα-

πηδῶντες σπινθῆρες ἡ αἱ ὑπεράνω τοῦ ἔλους πλανώμεναι λάμψεις σαλαμάνδραι, αἱ ἀναθυμιάσεις τῶν πεδιάδων μετὰ τὴν βροχὴν χθονοδαίμονες (gnomes) καὶ οὕτω καθεξῆς. Ταῦτα ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κληροδοτήματα τῆς πρὶν πολυθείας, χαριέντα πλάσματα τῆς ἡβώσης τῶν ἀρχαίων φαντασίας, ἅτινα

* Πλάτ. Φαῖδρ. ἐκδ. Γουγκέ, τόμ. γ', σελ. 5.

* ΣΗΜ. — Ὡς γνωστὸν, ἐν τῷ Ἡμερολόγιῳ τοῦ 1889, ἀπὸ πρακτικοῦ ὅλως πνεύματος προαγομένη ἡ Διεύθυνσις αὐτοῦ, ἐθεώρησε σκόπιμον νὰ παραθέσῃ ἐν ἀρχῇ πάσης σχετικῆς διατριβῆς καὶ τὴν προσωπογραφίαν ἐνὸς ἐκάστου ἐκ τῶν συνεργατῶν, οἵτινες ἄλλως τε,

ἡσπάζετο μειδιῶν καὶ αὐτὸς ὁ Σωκράτης, ἀνάξιον νομίζων φιλοσόφου νὰ πολεμήσῃ αὐτὰ διὰ σχολαστικῆς τινος καὶ ἀγροίκου, ὡς ἔλεγε, σοφίας. Ἄλλ' οἱ ἱεροκράται ἐφάνησαν ἥττον ἐπικεικῆς τοῦ Ἑλλήνος φιλοσόφου πρὸς τὰς δημῳδούς προλήψεις. Τὰς ἀθῶας τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως προσωποποιήσεις μετεμόρφωσαν εἰς πραγματικούς κερατοφόρους δαίμονας· τοὺς δὲ κατεχομένους δῆθεν ὑπ' αὐτῶν κατεδίωξαν δι' ἀναθεμάτων, πυρὸς καὶ σιδήρου. Ἡ ἀγρία αὕτη καταδρομὴ ἔδωκε πλείονα ὑπόστασιν εἰς τὰ ὀνειράτα ταῦτα· τὰ δὲ χειροῆθη τῶν ἀρχαίων φαντάσματα, προικισθέντα ὑπὸ τῆς Ἑκκλησίας δι' ἀγνώστου πρότερον πρὸς τὸ κακοποιεῖν δυνάμειος, ἐπέχυσαν τὴν κατῆφειαν καὶ τὸν τρόπον

τιμῶντες καὶ προικίζοντες ἐκάστοτε τὸ ἡμέτερον ἔργον, ἐκπροσωποῦσι προσέτι καὶ τὴν σύγχρονον ἐν Ἑλλάδι λογοτεχνίαν, ἧς εἰκόνα ἐν μικρῷ παρέχει κατ' ἔτος τὸ Ἡμερολόγιον συγκεντροῦν τὸ τε ὕψος, τὸν χαρακτήρα καὶ τὸ πνεῦμα τῆς ἐτησίης παρ' ἡμῖν φιλολογικῆς παραγωγῆς. Ἡ καινοτομία αὕτη, καίπερ τὸ πρῶτον τότε εἰσαχθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐπεκροτήθη ἐν τούτοις καὶ εὐηρέστησε τὰ μάλιστα εἰς τοὺς ἀπανταχοῦ καὶ ἰδίως τοὺς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πολυπληθεῖς φίλους καὶ ἀναγνώστας τοῦ Ἡμερολογίου, διότι διὰ τοῦ εἰκονογραφημένου ἐκείνου λευκώματος παρείχετο εὐκαιρία νὰ γνωρίσωσι καὶ τὴν φυσιογνωμίαν τῶν διαπρεπεστέρων συγχρόνων ἐν Ἑλλάδι λογογράφων καὶ ποιητῶν, ὧν καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὰ ἔργα πάντως ἦσαν γνωστὰ αὐτοῖς. Ἀτυχῶς ὅμως ἂν ὡς ἰδέα ὑπῆρξεν ἐπιτυχῆς ὁ νεωτερισμὸς οὗτος, ὡς ἐκτέλεσις ὅμως καθυστέρησεν ἐν πολλοῖς διότι ἔνεκεν τῶν παρ' ἡμῖν πενιχρῶν καὶ ὅλως ἀνεπαρκῶν τεχνικῶν μέσων, αἱ εἰκόνες ἐκείναι κατασκευασθεῖσαι ἐνταῦθα, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ καλλιτεχνηθῶσιν, ὡς ἔδει καὶ νὰ ἀποδώσωσι πιστὴν τὴν ἔκφρασιν καὶ τὴν ὁμοιότητα. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην ἀπεφασίσαμεν νὰ ἀναπληρώσωμεν βαθμηδὸν διὰ τῆς ἐκάστοτε ἀναδημοσιεύσεως ἐκλεκτῶν καὶ ἐν Εὐρώπῃ φιλοτεχνουμένων clichés καὶ ἐκείνων ἐκ τῶν ἀξιοτίμων συνεργατῶν, ὧν αἱ εἰκόνες δὲν ἀπέβησαν ἐπιτυχεῖς, καὶ ὅσων παρελείφθησαν ἐκ τοῦ λευκώματος τοῦ Ἡμερολογίου τοῦ 1889. Οὕτω δὲ βαθμηδὸν τὸ εἰκονογραφημένον λευκῶμα τῶν συνεργατῶν τοῦ Ἡμερολογίου συμπληρωθήσεται καὶ ἀνανεωθήσεται καλλιτεχνικώτατον, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ ἐν τῷ ἀνά χειρας τόμῳ καταχωριζόμεναι εἰκόνες, πᾶσαι ἀνεξαιρέτως κατασκευασθεῖσαι εἰς τὰ ἐν Παρίσι καὶ Λειψία ὀνομαστότερα ἐργοστάσια. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ τῆς ὧδε ἀναδημοσιεύσεως ἐντελεστέρας προσωπογραφίας τοῦ ἐπιφανοῦς κριτικοῦ καὶ δημοσιολόγου κ. Ἑμμ. Δ. Ροΐδου, καταχωρίζομεν τὴν πλήρη σπινθηρίζουσαν εὐφύιαν καὶ ἀττικὸν ἄλατος διατριβὴν αὐτοῦ Οἱ Βρυκόλακες τοῦ Μεσαιῶνος, ἧτις, ἄγνωστος ἄλλως τε ἐν πολλοῖς, ἐσμέν, βέβαιον ὅτι ἀγνώσθησεται ἀπλήστως καὶ παρὰ τῶν μὴ εἰδῶτων καὶ παρ' ὅσων ἐνετρύφησαν ἄλλοτε ἐν τῇ ἀναγνώσει αὐτῆς.

ἐφ' ὅλον τὸν μεσαιῶνα. Ὁ ὀρθὸς λόγος εἶχε τότε κατακλιθῆ, ἡ κριτικὴ ἐκοιμᾶτο ὕπνον βαθύν· τῆς δὲ ἐπιστήμης ἡ γλῶσσα ἦτο μέχρι ῥίξης ἀποκεκομμένη. Παράδοξός τις σύγχυσις τῶν διανοητικῶν δυνάμεων καὶ διηνεκῆς τοῦ νευρικοῦ συστήματος ἐρεθισμὸς καθίστων τοὺς τότε ἀνθρώπους δειλοῦς, ἀνησυχούς καὶ εὐπίστους ὡς παιδίᾳ. Ἀλλὰ καὶ οἱ νεκροὶ αὐτοί, καταληφθέντες ὑπὸ τῆς ἐπιδημικῆς ταύτης ἀνησυχίας, δὲν ἠδύναντο νὰ ἡσυχάσωσιν ἐν τῷ τάφῳ· παράπονα καὶ στεναγμοὶ ἀντήχουν τὴν νύκτα ἐν τοῖς κοιμητηρίοις· τὰς δὲ νεκρικὰς σινδόνας ἐκηλίδουν πολλάκις θερμοῦ αἵματος σταγόνες. Οὐδεὶς ἐστοχάσθη τότε ν' ἀποδώσῃ τὰ φαινόμενα ταῦτα εἰς προώρους ἐνταφιάσεις νεκροφανῶν· ἀλλ' εἰς τὸν φόβον τῶν δαιμόνων προστετέθη καὶ ὁ τρόμος τῶν βρυκο-
λᾶκων.

Τὴν τελευταίαν ταύτην δεισιδαιμονίαν συγγραφεῖς τινες ἀντὶ ν' ἀποδώσωσιν εἰς τὴν ἀμάθειαν τῶν τότε ἀνθρώπων, ὑποθαλπομένην ὑπὸ τῆς ἀπληστίας τοῦ κλήρου, ἀπέδωκαν εἰς αὐτὸ τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ, τὸ διδάσκον τὴν καὶ πέρα τοῦ τάφου παράτασιν τῆς ζωῆς. Ἀλλ' ἡ μορφή αὕτη, εἰς τοιοῦτον σφενδοιζομένη ὕψος, πίπτει ἄφ' ἑαυτῆς. Τὸ δόγμα τῆς ἀθανασίας ἦτο προγενέστερον τοῦ χριστιανισμοῦ· τὰ δὲ φάσματα, ἡ νεκρομαντεία καὶ τῶν ψυχῶν αἱ δραπετεύσεις, καὶ παρὰ τοῖς λαοῖς τῆς Ἀνατολῆς καὶ παρ' Ἑλλήσι καὶ ἐν τῇ Σκανδιναυικῇ μυθολογίᾳ ἀπαντῶνται. Τὰς δεισιδαιμονίας ὅμως ταύτας οὐ μόνον δὲν ὑποστηρίζει, ἀλλὰ καὶ διὰ σαφῶν χωρίων φαίνεται ἀποδοκιμάζον τὸ Εὐαγγέλιον. Οὕτως ὁ Ἅγιος Λουκᾶς παριστᾷ τὸν Ἀβραάμ λέγοντα τῷ κακῷ πλουσίῳ, ὅστις ἐζήτει τὴν ἀποστολὴν τοῦ νεκροῦ τοῦ Λαζάρου εἰς τὸν κόσμον πρὸς ἀποτροπὴν τῶν πέντε ἀδελφῶν του ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀπωλείας :

« Ἐπὶ πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστὶν ὀριεται, ὅπως εἰ θέλοντες διαβῆναι ἐντεῦθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύ-
νυνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν ».

Ὅπερ σημαίνει, ἂν δὲν ἀπατώμεθα, ὅτι ἕκαστος νεκρὸς πρέπει νὰ μένῃ ἐκεῖ, ὅπου ἔταξεν αὐτὸν ἡ θεία δικαιοσύνη. Κατωτέρω δὲ ὁ αὐτὸς Ἀβραάμ θέλων ν' ἀποδείξῃ οὐ μόνον ἀδύνατον τὴν εἰς τὸν κόσμον ἐπάνοδον τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ καὶ ἀνωφελῆ πρὸς σωτηρίαν τῶν ζώντων, οἵτινες μόνον πρὸς τοῦτο μέσα ἔχουσι τὰ παραγγέλματα τῆς θρησκείας, προσθέτει ἐν τῷ τέλει τοῦ αὐτοῦ ὁδοφύλου :

« Εἰ Μωσῆως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ὁτῶν νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται ».

Τὰ ἐδάφια ταῦτα ἀρκοῦσι, νομίζομεν, ν' ἀποδείξωσι τὸν ἀμειγῆ τερατικῶν ρύπων χριστιανισμόν πληρέστατα ἀποδεχόμενον τὸ ἀμετακίνητον τῶν νόμων τῆς φύσεως, οἵτινες τὴν πλάκα τοῦ τάφου σφραγίζουσιν ἀκραδάντως. Αἱ ὑπὸ τοῦ Σωτῆρος ἐνεργηθεῖσαι νεκραναστάσεις οὐδόλως ἀντιβαίνουνσι κατ' οὐσίαν εἰς τὸν θεμελιώδη τοῦτον νόμον διότι καὶ ἐν αὐταῖς παρατηροῦμεν, ὅτι ψυχὴ, ἀπεκδυθεῖσα τὸ σῶμα, δὲν δύναται ἄλλως νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν γῆν, εἰμὴ μόνον ἀναλαμβάνουσα καὶ πάλιν τὸ ἐπίγειον αὐτῆς ἔνδυμα. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη σαρκικὴ ἀνάστασις οὐδὲν ἔχει κοινὸν πρὸς τὰς μεσαιωνικὰς δραπετεύσεις ἀσωμάτων ψυχῶν, καὶ τὰς σήμερον ἀκόμη πιστευομένας παρὰ πολλῶν ἐπιφοιτήσεις πνευμάτων εἰς τὰ χεῖλη πινακίου ἢ τοὺς πόδας μηχανητισθείσης τραπέζης.

Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ σκότει τῆς μεσαιωνικῆς ἀμαθείας δὲν ἔλειψαν ἐκ διαλειμμάτων λογικώτεροι ὅπως οὖν θεολόγοι διδάσκοντες, ὅτι οἱ τεθνεῶτες μένουσιν αἰωνίως ἐν τῇ ὀρισθείσῃ αὐτοῖς κατὰ τὰ ἔργα των κατοικία· τὰ δὲ ὑπακούοντα εἰς τὰς ἐπικλήσεις τῶν μάγων φαντάσματα οὐδὲν ἄλλο ἦσαν, εἰμὴ αὐτὸς ὁ Διάβολος, ὅστις ἐλάμβανε κατ' ἀρέσκειαν τὴν μορφήν οἵουδήποτε προσκαλουμένου νεκροῦ, ἵνα ἐξαπατήσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὴν συνείδησιν τῶν ἀνθρώπων, παρέχων αὐτοῖς τὴν μικρὰν ἐλπίδα, ὅτι δύνανται τῇ βοηθείᾳ τῶν μαύρων πτερύγων του νὰ ὑπερβῶσι τὸ χάσμα, ὅπερ ἐστήριζεν ὁ Θεὸς μεταξὺ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου. Οἱ ἱερεῖς οὗτοι λέγουσιν ἐν ἀλληγορικῇ γλώσσῃ τὰ αὐτὰ περίπου, ὅσα ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ ἡ Ἐπιστήμη κηρύττουσι καθ' ἐκάστην ἄνευ περιφράσεων. Ἄν δὲ ὑποθέσωμεν, ὅτι μεταχειριζόμενοι τὴν λέξιν Διάβολος ὡς ἀπλοῦν ῥητορικὸν σχῆμα, οὐδὲν ἄλλο ἐσκόπουν ἢ νὰ προσωποποιήσωσι δι' αὐτῆς τὴν μωρίαν καὶ τὴν σκοτοδίνην τοῦ νεκρομάντεως, ἀπατωμένου ὑπὸ τῶν φασμάτων τῆς νοσοῦσης κεφαλῆς του, τότε δυνάμεθα νὰ τείνωμεν ἀνενδοιάστως τὴν χεῖρα εἰς τοὺς καλοὺς τούτους θεολόγους, ἀναγορεύοντες αὐτοὺς ἀξιόους ὑπερμάχους τῆς προόδου καὶ τῆς ἐπιστήμης.

Δυστυχῶς ὅμως ὁ Διάβολος, ὅστις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο κοσμοκράτωρ, εἶχεν, ὡς πάντες οἱ μεγάλοι βασιλεῖς, πληθὺν ἀνακτόρων. Ἐνησμενίζετο μὲν ἐνίοτε νὰ καταλύῃ ἐν τῇ κεφαλῇ τῶν νεκρομάντεων, ἀλλὰ τὸ προσφιλέστερον αὐτοῦ ἐνδιαίτημα ἦτο ἡ συνείδησις τῶν κακῶν ἱερέων, οὓς παρεκίνηει ν' ἀνανεῶσιν ἐν τοῖς τοῦ Ἰησοῦ ναοῖς τὰς ἀγυρτείας τῶν ἀρχαίων θυσιαστηρίων. Ἄν πάλιν φωσφορώδεις λάμπεις ἐπλανῶντο ὑπὲρ ἄνω τοῦ ἔλους, αἱ λάμπεις αὗται ἦσαν αἱ λεγόμεναι ψυχαί, ὧν ἡ δίψα

ἔπρεπε νὰ σθεσθῇ δι' ἡγιασμένου ὕδατος, τοῦ ὁποίου ἡ πώλησις ἐπέτρεπεν εἰς τὸν ἱερέα, μεθύοντα ἐν τοῖς παρὰ πάσῃ τότε Ἐκκλησίᾳ πεπηγμένοις καπηλείοις, ν' ἀνανεώσῃ τὸ εὐαγγελικὸν θαῦμα τῆς μετατροπῆς τοῦ ὕδατος εἰς οἶνον.

Ἀλλὰ ταῦτα ἦσαν, φαίνεται, τὰ ἐλάχιστα ἁμαρτήματα, ὧν οἱ νεκροὶ παρεῖχον ἀφορμὴν εἰς ζῶντας. Κατὰ τοὺς ἀξιοπιστοτέρους τῶν χρονογράφων πλῆθος ἐγκλημάτων διεπράττοντο καθ' ἑκάστην ὑπὸ τῶν βρυκολάκων, ἢ τοῦλάχιστον ἀπεδίδοντο εἰς αὐτοὺς. Ἐληστεύοντο ταμεῖα, ἡτιμάζοντο γυναῖκες, ἐπυρπολοῦντο δάση, ἄνθρωποι εὐρίσκοντο ἐν τῇ κλίνῃ των νεκροί, ἢ ἐξύπνουν ἡχρωτηριασμένοι. Τὸ δὲ περιεργότερον εἶναι, ὅτι οἱ ἐκ τοῦ ἄλλου κόσμου οὗτοι κακοῦργοι μόνους τοὺς εἰς τὴν δυσμένειαν τοῦ κλήρου ὑποπεσόντας ἐκακοποιούν. Ἡ ἀποκλειστικότης αὕτη τῶν βρυκολάκων ἔδωκεν ἀφορμὴν πολλῶν λήρων καὶ τολμηρῶν ὑποθέσεων εἰς κακεντρεχεῖς τινας ἱστοριογράφους. Πρέπει ὅμως καὶ νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι, ἀφοῦ τὸ Εὐαγγέλιον ἀπαγορεύει ῥητῶς νὰ πιστεύωμεν εἰς βρυκόλακας, οἱ ταλαίπωροι ἱστορικοί, εὐαγγελικῶς σκεπτόμενοι, εἶχον καὶ ὀλίγον δίκαιον νὰ καταφεύγωσιν ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ των εἰς ὑποθέσεις. Ἀλλ', ἀφίνοντες ἕκαστον ὅπως βούλεται ν' ἀποφασίσῃ μετὰ τῶν ἱερέων καὶ Εὐαγγελίου, περιοριζόμεθα νὰ παραθέσωμεν ὡς ἀπλοῦν δεῖγμα τῆς κακοηθείας τῶν τότε βρυκολάκων τὴν ἱστορίαν τοῦ τότε ἀρχιερέως Οὐδου, ἣν μέχρι σήμερον διηγοῦνται μετὰ φρίκης οἱ κάτοικοι τῆς Σαζωνίας.

Ὁ καλὸς ρυτὸς ἐπίσκοπος τοῦ Μαγδεβούργου ἦτο πρῶτος, ἐλεήμων, σώφρων, πολυμαθής, ἀληθὴς ποιμὴν, ἢ μᾶλλον πατὴρ τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ τέκνων. Ἀλλὰ πάντα τὰ προτερήματα ταῦτα ἡσχημίζοντο ὑπὸ φοβεροῦ τινος δι' ἱερέα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐλαττώματος. Ὁ Οὐδός, μὴ ἀρκούμενος ν' ἀσκῇ ὁ ἴδιος πάσας τὰς χριστιανικὰς ἀρετάς, ἀπῆλθει τὴν ἀσκήσιν αὐτῶν καὶ παρὰ τῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς του ῥασοφόρων. Βλέπων δὲ μετὰ λύπης εἰς οἶον βόρβορον κακοηθείας ἐκυλίετο ὁ τότε κληρὸς, διανοήθη νὰ μεταχειρισθῇ κατὰ μίμησιν τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τὸν γάμον ὡς ἀντιφάρμακον κατὰ τῆς ἀκολασίας τῶν κληρικῶν. Ἀρχόμενος λοιπὸν ἀπὸ ἑαυτοῦ τῆς μεταρρυθμίσεως, ὁ καλὸς ἀρχιερεὺς, καὶ τοι ἐβδομηκοντούτης ἤδη καὶ καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς σκληραγωγίας καὶ τῆς μελέτης, ἐξήγαγεν ἐκ γειτονικοῦ μοναστηρίου ὁμήλικά τινα σχεδὸν ἡγουμένην, ἣν ἐνυμφεύθη δημοσίᾳ, προτρέπων τοὺς μὴ δυνάμενους νὰ τηρήσωσι τὴν ἀγνότητα εἰς μίμησιν τοῦ παραδείγματός του. Ἡ προαίρεσις τοῦ γέροντος ἐπισκόπου ἦτο ἴσως καλή, ἀλλ' ἡ ὥρα τῆς μεταρρυθ-

μίσεως δὲν εἶχε σημάνει ἀκόμη ὥστε σκώμματα μόνον καὶ μίση ἐπεσώρευσε κατὰ τῆς πολιᾶς κεφαλῆς τοῦ ὁ πρόδρομος οὗτος τοῦ Λουθήρου ἐκ μέρους τῶν ἱερέων, προτιμώντων νὰ καταπατῶσι καθ' ἐκάστην τὴν ἐβδόμην ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ μᾶλλον, ἢ νὰ παρὰβῶσι τοὺς κανόνες τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας.

Εἰς τοιαύτην εὐρίσκοντο τὰ πράγματα κατὰσταιν, ὅτε πρωίαν τινὰ ὁ Ἀρχιερεὺς Οὐδος εὐρέθη νεκρὸς ἐν μέσῳ τοῦ νάρθηκος τῆς μητροπόλεως. Ἡ ἀποκεκομμένη κεφαλὴ ἐμόρφαζεν ἐντὸς ἔλου; πεπηγμένου αἵματος, τὸ δὲ σῶμα ἐκαλύπτετο διὰ μόνου τοῦ νυκτικοῦ χιτῶνος. Ὁ ἐπίσκοπος, ἀρπαγείς προφανῶς ἀπὸ τῆς κλίνης του, εἶχε μετακομισθῇ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ὅπου ἐκατατομήθη. Ἀλλὰ τίνες ἦσαν οἱ δῆμιοι ἢ μᾶλλον οἱ δολοφόνοι; Ἡ ἐν τῷ δωματίῳ τοῦ ἐπισκόπου κοιμωμένη γυνὴ διηγήθη τρέμουσα, ὅτι μεσουσῆς ἦδη τῆς νυκτός, ἀφυπνίσθη ὑπὸ ἀπαισίας τινὸς φωνῆς ψαλμωδούσης:

Cessa de ludo

Satis ludisti, Udo*.

Εἶτα, ἀνοιχθείσης τῆς θύρας, εἰσώρμησαν εἰς τὸν κοιτῶνα μαῦραι τινες μορφαί, αἵτινες, ἀρπάσασαι τὸν ἐπίσκοπον ἐκ τῆς κλίνης, ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, ἣ δὲ γυνὴ ἐλιποθύμησεν.

Ἐν τῇ ἐπισκοπῇ ἐφιλοξενεῖτο τότε ἐφημέριός τις ὀνόματι Φρειδερίκος, ὅστις ἐπέδωκε δι' ἀσκητικῆς διαίτης τὸν τίτλον τοῦ Ἀγίου. Ὁ ἱερεὺς οὗτος εἶχε διέλθει τὴν ἀποφράδα ἐκείνην νύκτα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, δεόμενος τῷ Ὑψίστῳ νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς δαίμονας, τὰς προοδευτικὰς δηλαδὴ ἰδέας, αἵτινες κατεῖχον τὸν Οὐδον. Ὁ ναὸς ἦτο ἔρημος, ἡ νύξ ἀστέλης, καὶ ὁ πτωχὸς ἐφημέριος ἔτρεμεν ἐν τῷ σκότει, ὅτε φοβεραὶ κραυγαὶ μετὰ θρήνων μεμιγμέναι ἀντήχησαν ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξελθὼν μετ' ὀλίγον ἀνὴρ λευγεῖμων καὶ πελωρίους πτέρυγας φέρων ἐπὶ τῶν νώτων ἔσπευσε ν' ἀνάψῃ τὴν κηρίαν τοῦ θυσιαστηρίου. Ὁ Φρειδερίκος εἶδε τότε ἄνθρωπον ἡμίγυμνον, τὸν ὅποιον δαιμονόσχημα φάσματα ἐκράτουν δεδεμένον ἄλλ' ἢ προσοχὴ αὐτοῦ προσηλωθῇ καὶ πάλιν εἰς τὴν θύραν τοῦ σκευοφυλακείου, δι' ἧς εἰσήρχετο πρωτοφανὴς καὶ καταπληκτικὴ τις λιτανεία.

Ἐπὶ κεφαλῆς ἐβίδιζον οἱ ἅγιοι προστάται τῆς Μαγδεβουργίου Ἐκκλησίας, διακρινόμενοι ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς παραδόσεως ἀποδομένων αὐτοῖς παρὰσῆμων μετὰ τούτους εἰσῆλθον ἄγγελοι λευκοφόροι, ἡγούμενοι γυναικός, ἥν ἐκ τοῦ χρυσοῦ στεφάνου καὶ κυανθοῦ πέπλου πᾶς τις ἠδύνατο εὐκόλως νὰ γνωρίσῃ ὡς τὴν

* Πᾶσι διευκρινίζων, Οὐδε! ἱκανῶς διευκρίνας ἤδη.

Παναχίαν. Τούτοις εἶποντο ἕτεροι ἄγγελοι ἐνδεδυμένοι ἐρυθρομέ-
 λανας μανδύας, ἐν οἷς διεκρίνετο ὁ ἅγιος Μιχαήλ, πάλλων τὴν
 πλατυσίδηρον ῥομφαίαν του. Τελευταῖος δὲ εἰσῆλθεν ἐν μέσῳ
 κηροφόρων ἀνὴρ φέρων ἀκάνθινον στέφανον καὶ βαρὺν ἐπὶ τῶν
 ὤμων σταυρόν. Ἄπας ὁ ὑπεράνθρωπος οὗτος κλῆρος ἐτοποθετήθη
 ἐπὶ τῶν στασιδίων· ὁ δὲ Ἰησοῦς, ἐκεῖνος τοῦλάχιστον, ὅστις
 ἔφερε τὰ ἐμβλήματα τοῦ Γολγοθᾶ, ἐκάθησεν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀρ-
 χιερατικοῦ θρόνου. Οἱ δαίμονες ἤρχισαν τότε κατηγοροῦντες τὸν
 ἐπίσκοπον, οὐ καὶ αὐτὸ τὸ στόμα ἐκράτουν στερεῶς δεδεμένον.
 Ὁ κατηγορούμενος, προσκληθεὶς ν' ἀπολογηθῇ, δὲν ἠδυνήθη ν'
 ἀπαντήσῃ οὐδὲ γρῦ, εἴτε συναισθανόμενος τὸ βάρος τῶν ἁμαρτιῶν
 του, εἴτε στενοχωρούμενος ὑπὸ τοῦ φριώτρου. Ἡ εὖσπλαγχνος
 Παναχία ἐπειράθη τότε νὰ μεσιτεύσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ, γονυπετήσασα
 πρὸ τοῦ Σωτῆρος· ἀλλ' ὅτε ἤκουσεν ὁποῖον ἀσελγείας τέρας
 ἦτο ὁ γέρων ἐπίσκοπος, τολμήσας νὰ νυμφευθῇ γυναῖκα μεμνη-
 στευμένην τῷ υἱῷ της, εὐθὺς ἀπεσύρθη ἡ Θεοτόκος, καλύπτουσα
 διὰ τῶν χειρῶν τὸ ἐρυθρὸν ὑπὸ τῆς αἰδοῦς πρόσωπόν της. Ὁ
 Ἰησοῦς ἐνευσε τότε τῷ Ἀγγέλῳ Μιχαήλ, τοῦ ὁποῖου ἡ μάχαιρα
 ἤστραψε καὶ κατέπεσεν· εἰτα δὲ ἐσβέσθησαν αἱ λχμπάδες, καὶ
 τὸ πᾶν ἠφανίσθη ἐν τῷ σκότει.

Ὁ ἄφωνος μάρτυς τῆς σκηνῆς ταύτης, νομίζων ὅτι ἡπατᾶτο
 ὑπὸ ὀπτασίαις νυκτερινῆς, προσχώρησε μετὰ δειλίας πρὸς τὸ θυ-
 σιαστήριον, ἀλλὰ προσκόψας κατ' ἀφύχου ὄγκου κατελήφθη
 ὑπὸ τρόμου, καὶ ἔτρεξε ὁρμαῖος νὰ κλεισθῇ ἐν τῷ κελλεῖῳ του.
 Τὴν δὲ ἐπιδῶσαν οἱ ὑπηρέται τῆς ἐκκλησίας εὗρον παρὰ τοὺς
 πόδας τοῦ θυσιαστηρίου τὸ ἀκέφαλον σῶμα τοῦ ἐπισκόπου. Τὸ
 κατηραμένον λείψανον ἐρρίφθη εἰς τοὺς λυκοὺς, καὶ αἱ αἰμοθα-
 φεῖς πλάκες ἀφῆθησαν ἀσπόγγιστοι, καλυφθεῖσαι μόνον διὰ μικροῦ
 τάπητος. Κατὰ πᾶσαν δ' ἔκτοτε χειροτονίαν ἕκαστος νέος ἐπί-
 σκοπος Μαγδεβούργου ἐφέρετο ἐκεῖ ἐπισήμως ὑπὸ τοῦ συνηγ-
 μένου κλήρου, καὶ, ἀφαιρουμένου τοῦ τάπητος, ἐδεικνύοντο αὐτῷ
 τὰ ἐρυθρὰ ἔχνη τῆς τιμωρίας τοῦ ἱεροσύλου.

Τὴν ἱστορίαν ταύτην ἐξελεξάμεν μεταξὺ μυρίων τοιούτων ὧν
 βρίθουσιν οἱ χρονιγράφοι καὶ τὰ μεσαιωνικὰ συναξάρια, ὡς ὑπὲρ
 πᾶσαν ἄλλην ἀποδεικνύουσιν οὐ μόνον εἰς ποῖον βαθμὸν ἐξα-
 χρειώσεως ἔφθασεν ὁ τότε κλῆρος, ἀλλὰ καὶ πόσον συγγενεῦει
 μετὰ τῆς ἀσεβείας ἡ δεισιδαίμονία οὐδὲν τῷ ὄντι βδελυρώτερον
 καὶ ἐνταυτῷ ἀσεβέστερον τῆς εἰς τὸν Ἰησοῦν ἀποδιδομένης
 ταύτης δολοφονίας. Ἄν τὸ χάσμα, τὸ χωρίζον ἡμᾶς ἀπὸ τῶν
 νεκρῶν, δὲν ἦτο ἀνυπέρβατον, ἂν αὐτὸς ὁ Σωτὴρ ἠδύνατο, δίχως
 νὰ διαταράξῃ τοὺς κειμένους νόμους, νὰ ἐπανέρχεται πρὸς ἡμᾶς

ὑπὸ ἄλλην μορφήν, πλὴν τῆς μεταλήψεως, ἀντὶ τοῦ Οὐδοῦ βε-
βαίως ἤθελε πατάξει τοὺς αὐτουργοὺς τῆς αἰσχροῦς ἐκείνης κω-
μωδίας, τὸν δὲ δυστυχῇ ἐπίσκοπον ἤθελεν ἐνεγείρει, λέγων αὐτῷ
ὡς τῇ μοιχαλίδι «ὔπαγε καὶ μηκέτι ἀμάρτανε». Ἄν τὰ ἐν οὐρα-
νῷ μακάρια πνεύματα ἡδύναντο νὰ ὀπλισθῶσι δι' αἰσθητῆς
ρομφαίας πρὸς τιμωρίαν τῶν ἐπὶ τῆς γῆς κακουργούντων, οὔτε
οἱ ἱεροεξετασταὶ ἤθελον προφθάσει τοσούτους νὰ καύσωσιν ἄν-
θρώπους, οὔτε ἡ ἁγία Εἰρήνη νὰ τυφλώσῃ τὸν υἱόν, οὐδ' ὁ Ἀλέ-
ξανδρος Βοργίας νὰ φαρμακεύσῃ τοὺς ὑπηκόους του διὰ τοῦ
ἄρτου τῆς Εὐχαριστίας. Ἀλλὰ τὸ θανατόνειν δέδοται εἰς μόνους
τοὺς ἄνθρώπους, τὰς νόσους καὶ τὸ γῆρας. Ὁ δὲ Θεὸς εἶναι
μόνης τῆς ζωῆς ὁ ὑπέρτατος διανομεύς, καὶ οὔτε εἰς τοὺς ἀγγέ-
λους ἐπιτάσσει ἔργα δημίων, οὔτε παρὰ τῶν ἱερέων του ἀπαιτεῖ
νὰ στέλλωσιν ἄνθρώπους εἰς τὴν κόλασιν δι' ἀναθεμάτων.

ΕἰΜΜ. Δ. ΦΟΙΔΗΣ

ΜΩΣΑΙΚΟΝ

Διὰ νὰ βαδίζῃ τις ἡσύχως τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς, δὲν πρέπει
νὰ ἔχῃ πολὺ ὀξεῖαν τὴν ὄρασιν.

*

Ὁ υἱὸς πλουτίσαντος δι' ἀτιμίας ἡμπορεῖ νὰ ᾔνῃ τίμιος
ἄνθρωπος. Ἀλλ' ὁ γαμβρὸς του, ποτέ!

*

Ἡ καρδιά τῆς γυναικὸς ὁμοιάζει μὲ τὴν χιόνα· ἅμα ὀλί-
γον ῥυπανθῇ, μεταβάλλεται εἰς βόρβορον.

*

Οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι ἐπαινοῦν ἐνθουσιωδῶς τὰ ὥραῖα βι-
βλία, ἀποφεύγουν ὁμῶς τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν.

*

Βίος εὐτυχῆς δὲν ὑπάρχει. Ὑπάρχουσι μόνον ἡμέραι εὐτυχεῖς.

*

Εἰς τὴν ἀριθμητικὴν ἓνα x' ἓνα κάμνουν δύο. Εἰς τὸν ἔρωτα
ὁμῶς ἓνα x' ἓνα κάμνουν... ἓνα!